

STICHTING KERKCONCERTEN BOXTEL

*Orgelconcert
door*

Mirjam Haag

*zaterdag 9 juli
aanvang 14:00 uur*

*Sint-Petrusbasiliek
Boxtel*

Programma

1. **César Franck (1822-90)** Pièce héroïque
2. **Dietrich Buxtehude (1637-1707)** Herr Christ, der einig Gottes Sohn, BuxWV191
3. **Improvisatie in romantische stijl**
4. **Improvisatie:** Französische Suite
5. **Robert Schumann (1810-1856)** Studien in kanonischer Form, op.56, Nr. 2 in A-Moll
6. **Christian Ritter (~1645-1725)** Sonatine in D
7. **Improvisatie in jazzstijl**
8. **Louis Vierne (1870-1937)** Symphonie No. 5, Finale

1. Hoewel César Franck met zijn oeuvre en zijn onderwijsactiviteiten wordt beschouwd als de grondlegger van een nieuwe Franse orgelschool, begon hij zich als componist toch pas op ongeveer dertigjarige leeftijd aan het orgel te wijden. Zijn twaalf grote orgelwerken zijn symfonisch en polyfoon van aard. Ook is daarin herkenbaar dat de componist zelf een virtuoos pianist was, die vergelijkbare kwaliteiten van de vertolkers van zijn werken vraagt. De Pièce héroïque komt uit de collectie Trois pièces pour grand orgue uit 1878. Franck componeerde deze voor één van de orgelconcerten ter gelegenheid van de inhuldiging van het nieuwe concertorgel van Aristide Cavaillé-Coll in het nieuwe Palais du Trocadero. Daar was ook de première. De Pièce héroïque werd met terughoudendheid ontvangen door het publiek; tegenwoordig is deze compositie heel populair vanwege de bijzondere expressiviteit: de pulserende achtste noten en de serieuze melodie, aangevuld met het sterker worden van het geluid, de dramatiek en gepunteerde ritmes. Het "heldhaftige" is de muziek aan te horen. De gebruikte registratie suggereert een militaire kapel en donker klinkende pauken. Hoe de majestueuze slothymne zal hebben geklonken op wat toen het modernste orgel was van de nog steeds beroemde orgelbouwer? Waarschijnlijk heroïsch.

2. Buxtehude schreef twee koraalvoorspelen voor het tot op de dag van vandaag belangrijke en zo'n 150 jaar oude protestante kerklied, het koraal uit de reformatie getiteld "Herr Christ, der einig Gottes Sohn", Het hier gespeelde BuxWV 191 is daarvan de eerste versie. De geornamenteerde, obligate melodieprij krijgt een speciaal timbre afhankelijk van de interpretatie en de registerkeuze. De begeleidende stemmen imiteren elkaar evenals de bovenstem. Zo ontstaat een dicht muzikaal weefsel waaruit de verschillende koraallijnen op een opvallende wijze en steeds weer opnieuw tevoorschijn komen. Het werk nodigt zo uit tot meditatieve contemplatie van het geloof en vertegenwoordigt tegelijkertijd de artistiek hoogwaardige koraalbewerking die de Noord-Duitse orgelschool eigen is.

5. Uit de titel "Studien in kanonischer Form" spreekt direct een pedagogische bedoeling. Robert en Clara Schumann waren net in 1845 naar Dresden verhuisd en vooral bezig met contrapunt in hun compositiewerk. De studies waren oorspronkelijk geschreven voor een pedaalpiano: een instrument met een extra pedaalsectie, vermoedelijk met 29 pedaaltonen en 16 registers, de tonen konden in octaven worden gekoppeld. Het pianistische karakter van deze klankstudie in a klein is herkenbaar het expressieve en rijke karakter: zingend, dansend of zelfs smekend. Dit geldt ook voor de vertolking op het orgel, waarop deze compositie zonder verdere bewerking kan worden overgedragen. Door de keuze van registers en de klankkarakteristiek van het orgel ontsluiten zich nieuwe klankruimten en mogelijkheden.

6. Ook al roept de titel een andere muzikale associatie op – Christian Ritter's Sonatina in D is een kleine en fijne vertegenwoordiger van de "stylus phantasticus" van de Noord-Duitse orgelschool. Net als zijn tijdgenoot Dietrich Buxtehude componeerde Ritter, die in Dresden, Halle en Stockholm werkte, een meerstemmig, kleurrijk en vrij werk. In verband gebracht met Buxtehude zou het waarschijnlijk Prelude en Fuga heten. In Ritters Sonatina wordt de fuga bij de opening voorafgegaan door fantasierijke, glinsterende en ambitieuze rennende figuren, wat leidt tot een breder koraalachtig gedeelte dat rust uitstraalt door vele orgelpunten en zelfs beweging. De fuga is vloeiend gecomponeerd, het thema lijkt in het begin statisch door de verspringende noten - dan wordt een opwaartse beweging toegevoegd als contrapunt. Na het einde van de fuga en voor het majestueus-dramatische slot klinken weer toccato-virtuoze loopjes en spelfiguren, waardoor de vertolker de kans krijgt om het orgel en zijn klankkleuren in alle werken en registers te presenteren.

8. Met zijn leermeesters César Franck en Charles-Marie Widor, zijn collega Alexandre Guilmant en zijn leerlingen Maurice Duruflé en Marcel Dupré is Louis Vierne een van de grote vertegenwoordigers van de Franse orgelkunst in de 19e en 20e eeuw. Deze titulair-organist van de Notre Dame de Paris (van 1900 tot zijn dood tijdens een orgelconcert op "zijn" orgel) werd geboren met een visuele beperking. Hij werd volledig blind na een ziekte in 1915. Ondanks deze beperking leidde hij het leven van een moderne concertorganist: hij toerde door Europa en de VS, componeerde en doceerde aan het Conservatorium en aan de Schola Cantorum in Parijs. Zijn compositiestijl, geïnspireerd door César Franck maar ontwikkeld tot een eigen taal, is vastgelegd in een omvangrijk oeuvre en uit het concertrepertoire van de organist van nu niet weg te denken. De vijfde symfonie, gecomponeerd in 1924, is in A mineur, met de finale in A majeur. Zoals bij een carillon wordt het pakkende thema gepresenteerd en uitgevoerd. De typische klankwereld van Louis Vierne komt met grote virtuositeit tot stand, met zijn chromatiek, de plotselinge sprongen en kleurrijke akkoorden – dramatisch, melancholisch, ook droevig en opzweepend. De briljante laatste escalatie bouwt verder spanning en laat die eindelijk los, maar plotseling senza ritardando.

CV

Mirjam Haag uit Duitsland begon al op jonge leeftijd met viool- en pianolessen. Sinds 2012 wijdt ze zich ook aan het orgel en vooral aan orgelimprovisatie. Haar studie kerkmuziek in Rottenburg a. N. rondde zij in 2019 cum laude af. Tegelijkertijd voltooide zij een lerarenopleiding voor de vakken wiskunde en muziek (in Tübingen respectievelijk Stuttgart). Momenteel doet ze beide masterstudies aan de HMDK (Staatliche Hochschule für Musik und Darstellende Kunst) Stuttgart. Tot haar orgelleraren behoren Tobias Horn, Prof. Johannes Mayr, Prof. Heinrich Walther, Prof. Ruben Sturm, Peter Schleicher, Prof. Jens Wollenschläger en Prof. Bernhard Marx. In 2016 ontving zij een beurs voor een buitenlandsemaster aan de Valparaíso University (VS), waar zij studeerde bij Dr. Brugh en Dr. Bogner. Zelf georganiseerde studiebezoeken bij Umberto Pineschi (Pistoia), bij Geoffrey Webber (Cambridge), bij Felipe López (Madrid) alsmede bij de pauselijke hoofdorganist Juan Paradell Solé (Rome) en de deelname aan veelzijdige masterclasses (o.a. bij Prof. Naji Hakim, Prof. Harald Vogel, Guy Bovet en Alastair Thompson) verrijkten haar muzikale horizon. Sinds april 2020 bekleedt zij, naast haar studie, de functie van kerkmusicus aan de Mauritiuskerke Rommelshausen en leidt ze twee koren.

Dankzij een haar toegekende Erasmusbeurs doet ze momenteel een studiese­mester in Groningen: sinds februari studeert zij daar improvisatie bij Sietze de Vries en orgelliteratuur bij Ben van Oosten.

In juli 2019 ontving zij de Pflughof-prijs voor orgelspel van het muziekwetenschappelijke instituut van Tübingen. Ze was ook finalist van het concours om het "Märkisches Stipendium" in 2020, evenals van het "Ideenwettbewerb Stuttgart" in 2021. Sinds 2015 is ze stipendiaat van de "Hanns-Seidel-Stiftung" en neemt ze deel aan een breed scala van opleidingsseminars.

Zij is een veelgevraagd concertorganiste in zowel binnen- als buitenland. Zij werd al tweemaal uitgenodigd voor het "Festival Internacional de Órgano Antiguo de Guanajuato" (Mexico). Zij organiseert veel projecten waarin orgelmuziek op een creatieve wijze wordt samengebracht met spraakkunst, dans, improvisatie, harp of piano. Speciale vermelding verdienen haar samenwerkingsprojecten met de Zwitserse dichter Max Feigenwinter, met haar zuster Deborah Haag (HOPE: Harp Organ Poetry Event), en met de Ackermann Stichting. Opnames van haar projecten, meer informatie en data zijn te vinden op haar eigen YouTube-kanaal en op www.mirjamlaetitiahaag.de.

Voor meer informatie over de geschiedenis en dispositie van de diverse instrumenten:
www.stichtingkerkconcertenboxtel.nl
Bezoek ook onze Facebookpagina:
Orgels en carillon Bختel

Foto: Petra van Esch

